
Ungdomsmottagning Göteborg 2019

Sex mottagningar, en stad

**Göteborgs
Stad**

**VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

Innehållsförteckning

Beskrivning av verksamheten	2
Uppdrag	2
Mottagningsverksamheten	3
Patientsäkerhet, avvikelser och klagomål Ungdomsmottagning Olskroken	4
Utåtriktad/förebyggande verksamhet	5
Metod- och kunskapsutveckling	6
Gemensamt utvecklingsarbete under 2019	6
Utvärdering av samtalsbehandlingar	6
Journalföring för kuratorer och psykologer	7
Gynekolog	7
Ung Utsatt	7
Klassbesök	7
Fokus killar/unga män	8
Tillgänglighet	8
Spridningskonferens	8
Webbaserad introduktionsutbildning för UM-anställda	8
Kompetensutveckling	9

BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Uppdrag

Ungdomsmottagning Göteborg är en verksamhet för unga i åldern 13-24 år. Det finns sex ungdomsmottagningar (UM) i Göteborg; Angered, Centrum, Gamlestaden, Hisingen, Olskroken och Väst. Ungarna kan oavsett bostadsadress välja vilken av de sex UM de önskar besöka. De sex mottagningarna har även två gemensamma verksamheter: HälsUM, som ansvarar för att leda UM:s utåtriktade, förebyggande arbete och Ung Utsatt som bedriver behandling för unga som utsatts för sexuella övergrepp.

Det övergripande målet för UM är att främja ungas hälsa, med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och psykisk hälsa. Arbetet utgår från en helhetssyn samt ett rättighetsperspektiv där unga har rätt till information, kunskap, stöd och behandling. Alla ungdomar - oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsvariation är välkomna och ett normkritiskt förhållningssätt präglar verksamheten. UM värnar unga människors integritet och arbetar alltid på uppdrag av den unge, det vill säga med frivillighet som grund och aldrig på en vuxens eller annan verksamhets uppdrag.

UM:s hälsofrämjande arbete syftar till att påverka de faktorer som bidrar till en positiv och jämlik hälsoutveckling. För att lyckas med detta arbete, erbjuds dels generella insatser till

samtliga unga i Göteborg, dels insatser som är riktade till prioriterade målgrupper, det vill säga grupper som utgör riskgrupper när det kommer till SRHR och psykisk hälsa eller som i mindre utsträckning nyttjar UM.

UM ska ses som ett komplement till övrig hälso- och sjukvård och till kommunens hälsofrämjande och förebyggande arbete. UM har en omfattande samverkan med andra verksamheter som arbetar med unga.

I juni beslutade Hälso- och sjukvårdsnämnden Göteborg att de kommunalt drivna ungdomsmottagningarna i Göteborg ska byta huvudman från Göteborgs stad till Regionhälsan, Västra Götalandsregionen och att ungdomsmottagningen i Angered flyttas från Angereds närsjukhus till Regionhälsan. Förberedelser inför detta har tagit mycket tid och energi i anspråk under hösten. Delar av det planerade utvecklingsarbetet har fått skjutas på framtiden. Planerad överflytt är 1 maj 2020.

Mottagningsverksamheten

På UM arbetar olika yrkeskategorier såsom barnmorskor, sjuksköterskor, kuratorer, psykologer och allmänläkare. UM har även tillgång till konsulterande psykiater och gynekolog. De olika yrkeskategorierna bidrar med sin specifika kompetens i det tvärprofessionella teamet. UM arbetar i enlighet med hälso- och sjukvårdslagstiftningen och följer gällande kvalitetskrav. Alla yrkeskategorier journalför sina besök enligt patientdatalagen. UM är en mottagning på basnivå och tar därför inte emot remisser.

UM i Göteborg har öppet alla vardagar både dagtid och sen eftermiddag/kväll. Drop-in-tider finns alla vardagar på någon av mottagningarna i staden. Det finns alltid möjlighet för unga att komma in spontant under mottagningarnas öppettider för att ställa frågor, boka tid, få kondomer och akut-p-piller. De sex mottagningarna samverkar kring öppettider under semesterperioder. För detaljerad information om öppettider, drop-in-tider, telefontider och väntetider för bokade besök se tabell i statistikbilaga.

Medicinsk verksamhet

Den medicinska verksamheten har stort fokus på SRHR (Sexuell och Reproductiv Hälsa och Rättigheter). Insatser som erbjuds är:

- Preventivmedelssamtal, preventivmedelsförskrivning samt insättning/uttag av spiraler och p-stavar
- Provtagning för och behandling av sexuellt överförbara infektioner (STI)
- Graviditetstester och graviditetssamtal
- Abortrådgivning
- Information och undersökning gällande kroppsfrågor
- Information och stödsamtal gällande sexologiska frågeställningar såsom vulvasmärta, lustproblematik och erektionsproblem

Den medicinska personalen är ofta den första kontakten för en ung person på UM. De har därför en viktig ”upptäckarroll” gällande unga med riskbeteenden och psykisk ohälsa.

Psykosocial verksamhet

UM:s uppdrag gällande ungas psykiska hälsa består av att:

- främja och förebygga psykisk ohälsa
- kartlägga genom att ringa in och definiera problem

- ge stöd och behandling enskilt och i grupp
- hänvisa och remittera
- vara ett konsultativt stöd för andra verksamheter.

UM erbjuder flera olika stöd- och behandlingsmetoder både individuellt och i grupp för personer som söker för psykisk ohälsa. Psykologisk behandling bedrivs i form av stödjande samtal, rådgivande samtal, psykoedukation, motiverande samtal och psykoterapi med olika inriktningar såsom KBT, interpersonell, psykodynamisk och systemisk terapi.

Gruppinterventioner som erbjuds på UM Göteborg är mindfulness, stresshantering (ACT), yoga, grupp för unga med intellektuella funktionsnedsättningar (VIP), grupp för personer med sexuella svårigheter.

Sedan 2014 bedrivs ett gemensamt projekt med insatser för unga utsatta för sexuella övergrepp, Ung Utsatt. Inom ramen för Ung Utsatt erbjuds individuella samtal och gruppbehandling. Ung Utsatt ger även utbildning och konsultation om sexuella övergrepp till professionella både internt och externt.

Patientsäkerhet, avvikelser och klagomål Olskroken

Den 1 januari 2011 började patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, att gälla. Enligt den nya lagen ska vårdgivare dokumentera sitt patientsäkerhetsarbete i en patientsäkerhetsberättelse. Vårdgivaren ska också beskriva vad man gjort för att identifiera, analysera och så långt som möjligt reducera risker i vården, och för att minska antalet tillbud och negativa händelser.

Övergripande mål och strategier

Alla medarbetare ska ha formell/reell kompetens för sitt uppdrag och ska få erforderlig kompetensutveckling.

En verksamhetshandbok som är tillgänglig för all personal och finns på intranätet. Denna verksamhetshandbok är till för all personal som arbetar på ungdomsmottagningarna i Göteborg. Den skall vara en praktisk handbok samt ge en samlad bild av ledningen av kvalitet inom ungdomsmottagningarnas verksamhetsområde. Handbokens innehåll ansvarar verksamhetscheferna för ungdomsmottagningarna för.

Medicinsk rådgivare under 2019 till verksamhetschefgruppen har varit Olga Lundberg som ansvarat för att de medicinska rutiner, riktlinjer etc. som finns i verksamhetshandboken bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Verksamhetschef enligt HSL under 2019 för ungdomsmottagningen Olskroken har varit Lena Stenfeldt, tillika enhetschef för verksamheten.

Enskilda ledningsuppdrag/medicinsk rådgivare 2019:

Verksamhetschefen har uppdragit åt Olga Lundberg, Leg. Läkare, Specialist inom Allmänmedicin, verksamhetsansvarig Omtankens Vårdcentral, att fullgöra uppdrag som ansvarig för att handlägga ärenden enligt Lex Maria inom Ungdomsmottagningen Olskroken

Verksamhetschefen har uppdragit åt Laurie Hartung Leg. Läkare, Specialist inom Allmänmedicin, att fullgöra ledningsuppdrag som medicinsk rådgivare och ansvarig för avvikelshantering inom Ungdomsmottagningen Olskroken.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

Avvikelser:

All personal rapporterar risker och inträffade händelser skriftligt på avvikelseblanketten. Berörd personal och chef gör erforderliga åtgärder. Händelser som lett till hälso- och sjukvårdsinsatser rapporteras vidare till medicinskt ansvarig. Återkoppling sker till berörda på arbetsplatsträffar.

Klagomål och synpunkter:

Enhetschef tar emot och utreder klagomål och synpunkter. Svar på klagomål eller synpunkt lämnas skriftligt eller via en personlig kontakt med den enskilde. Återkoppling på klagomålet eller synpunkter sker också till alla medarbetare inom enheten som ett led i vårt ständiga förbättringsarbete. I frågor som berör patientsäkerhet är medicinskt ansvarig en stödjande funktion.

Sammanställning och analys:

Inkomna rapporter, klagomål och synpunkter hanteras och analyseras individuellt. Sammanställning av inkomna klagomål sker en gång per år.

Resultat:

Manuell hantering av provsvar och ett brev med positivt provsvar skickades till fel adress och mottagning. Det ledde till en försenad diagnos och behandling. Framtagande av en rutin för att en manuell hantering av provsvar alltid ska kombineras med en osignerad anteckning så att provsvaret ej kan missas.

Åtta klagomål på att det varit svårt att komma fram på telefontid..

Utåtriktad/förebyggande verksamhet

UM Göteborg bedriver under ledning av Hälsum ett omfattande utåtriktad, förebyggande arbete. Syftet är att främja hälsa och förebygga ohälsa genom att öka ungas kunskap om SRHR och psykisk (o)hälsa, minska tabu kopplat till dessa ämnen, motverka destruktiva maskulinitetsnormer samt öka kunskapen om var de unga kan få hjälp. Hälsum ansvarar bland annat för struktur, prioritering av insatser samt verksamhetsutveckling.

Här är några exempel på det som görs inom ramen för det förebyggande arbetet:

- *Klassbesök grundskola.* Samtliga klasser i åk 8/9 bjuds in till UM för ett så kallat klassbesök på mottagningen. Klassbesöket består dels av information om UM, dels av övningar och samtal kring frågor som rör SRHR och psykisk hälsa.
- *Klassbesök gymnasiet.* Klassbesök med tillhörande korridorshäng erbjuds även stor omfattning till gymnasieskolor/klasser, inklusive gymnasiesärskolorna och samtliga språkintruktionsklasser.
- *Suicidprevention grundskola.* Det evidensbaserade programmet YAM genomförs på ett begränsat antal skolor per år. YAM har visat sig halvera suicidförsök och allvarliga suicidtankar.
- *Stora evenemang.* UM deltar sedan flera år med monter/tält på gymnasiedagarna, Pride och lokala arrangemang för unga. Särskilda metoder och material har tagits fram för dessa ändamål för att möjliggöra ett aktivt förebyggande även där.
- *Webb och informationsmaterial.* UM har numera ett grafiskt manér som är väl förankrat såväl internt som externt, en mycket välbesökt webbsida samt trycksaker,

give-aways, profilkläder och mallar för olika ändamål och målgrupper. Allt material uppdateras löpande.

Metod- och kunskapsutveckling

Under senare år har strävan varit att metod- och kunskapsutveckling ska ske gemensamt för Göteborgs Stads sex ungdomsmottagningar, med fokus på att nå en mer jämlik vård. UM Göteborg har en gemensam verksamhetshandbok med rutiner som fastställs av alla verksamhetscheferna. De medicinska rutinerna granskas av UM Göteborgs medicinska rådgivare.

UM Göteborg har två verksamhetsutvecklare, den ena har fokus på det inre mottagningsarbetet och den andra på det utåtriktade, förebyggande arbetet, inklusive samordning av HälsUM. I uppdragen ingår bland annat att identifiera utvecklings- och utbildningsbehov, leda utvecklingsarbete och genomföra utbildningsinsatser, samverka samt ansvara för omvärldsbevakning. De två uppdragen är överlappande och därför drivs flera utvecklingsfrågor gemensamt.

Gemensamt utvecklingsarbete under 2019

Inför 2018 formulerade enhetschefer för UM Göteborg för första gången gemensamma och prioriterade mål. Dessa mål behölls inför 2019. Till grund för målen finns Samverkansavtal mellan SDF och HSNG, inriktningsdokument 2018-2021 samt Göteborgs Stads budget 2019. De gemensamma målen har varit vägledande och styrt prioriteringar av utvecklingsarbetet under året.

Utvärdering av samtalsbehandlingar

I dialogen med beslutsfattare kan vi med säkerhet rapportera att ungdomar är nöjda med UM:s verksamhet och att ungdomsmottagningarna åtnjuter ett högt förtroende hos målgruppen. Däremot saknas "hårda data" att presentera gällande effekten av samtalsbehandlingar. Detta efterfrågas i ökande utsträckning både från beslutsfattare och i samband med att kartläggningar/utvärderingar av ungdomsmottagningarnas verksamhet ska göras. Mot bakgrund av ovanstående inleddes ett arbete med att ta fram ett gemensamt instrument för att låta ungdomar göra självskattningar före och efter samtalsbehandlingar. En grupp med psykologer, kuratorer, en enhetschef samt verksamhetsutvecklare bildades. Gruppen beslutade att prova instrumentet BBQ (Brunnsvikens Quality of life scales). BBQ har ett salutogent perspektiv och mäter förändring av livskvalitet.

För att kunna administrera BBQ på ett bra sätt och för att kunna sammanställa och presentera data med god kvalitet så tog gruppen beslut om att införa den digitala Stöd- och behandlingsplattformen (SoB) som finns kopplad till 1177 Vårdguiden. Under våren 2019 har två halvdagsutbildningar för psykosocial personal genomförts. Från och med 1 september erbjuds BBQ till alla som bokar tid för mottagningsamtal på UM Göteborg. Arbetsgruppen fortsätter under ledning av verksamhetsutvecklare att följa implementeringsarbetet och att fånga upp synpunkter och problem från arbetsgrupperna.

Journalföring för kuratorer och psykologer

Verksamheten har identifierat behov av ökad tydlighet och struktur i journalföringen och därmed ökad möjlighet till transparens kring bedömningar och behandling.

Verksamhetsutvecklare har tillsammans med projektanställd psykolog reviderat journalmallar och anordnat kompetenshöjande insatser för psykosocial personal gällande dokumentation av psykisk status, bedömning, behandlingsplanering och sammanfattning av process. Den ursprungliga planen var även att implementera diagnossättning enligt ICD 10 men ansvariga för verksamheten har beslutat att skjuta på det eftersom vi inom kort kommer att genomföra en verksamhetsövergång till VGR och därmed byta journalsystem. Implementeringen av nya journalföringsrutiner kommer att fortgå under våren 2020.

Gynekolog

UM Göteborg har under 2019 haft tillgång till gynekolog, åtta timmar/vecka. För att utnyttja gynekologens specialistkompetens inom sexuella dysfunktioner har verksamhetsutvecklare tillsammans med gynekolog planerat fortlöpande handledningstillfällen för personalgrupperna. Under 2019 har varje ungdomsmottagning (förutom UM Angered) fått cirka sex handledningstillfällen. Handledningen har utvärderats genom muntliga samtal med medarbetare och gynekolog och samtliga är nöjda med insatsen, som kommer fortgå och utökas under 2020.

Ung Utsatt

Under 2019 utökades Ung Utsatt genom finansiering av Göteborgs-och hälsosjukvårdsnämnd, vilket har möjliggjort att fler ungdomar utsatta för sexuellt våld har kunnat erbjudas hjälp. Under 2019 har Ung Utsatt gett stöd och behandling till 72 individer och genomfört cirka 500 samtal. Ung Utsatt har också genomfört tre behandlingsgrupper á 15 gånger, med sammanlagt 22 ungdomar. Ett fokusområde under året har varit att utveckla möjlighet för unga att söka hjälp via olika kanaler, såsom att ungdomar numera kan söka hjälp via 1177, webb, telefon och mail. Dessa olika kanaler in är av vikt för att flera ska våga söka hjälp.

Ung Utsatts verksamhet utvärderades under 2019 i ett forskningsprojekt som genomfördes av Göteborgsregionen, FoU i Väst. Gruppbehandlingen har enligt ungdomarnas egen värdering varit en positiv och viktig del i bearbetningen av de övergrepp som de varit med om. Den har framförallt bidragit till att de känner sig mindre ensamma, att de känner mindre skam och att de utvecklat kunskap och förståelse för övergrepp och dess konsekvenser. De har också fått redskap att hantera sina känslor. Studien visar dock tydligt att gruppbehandling bara är en av många stöd- och behandlingsformer som bör erbjudas, eftersom sexuella övergrepp ger många och långvariga följdverkningar. Det finns goda argument för att erbjuda behandlingen på ungdomsmottagning, men det finns också argument för att de inte bör vara den enda aktören som erbjuder detta.

Klassbesök

Ungdomsmottagningarna i Göteborg erbjuder klassbesök för ordinarie grundskola och gymnasieskola, särskola på grund- och gymnasienivå samt för språkintruktionsgrupper. Klassbesöken utgör den mest omfattande förebyggande aktiviteten och fyller en viktig funktion i att sprida kunskap om UM och våra frågor i arbetet med att erbjuda jämlik vård. De senaste åren har ett utvecklingsarbete avseende dessa klassbesök gjorts och en rutin formulerats. Under 2019 har nya bildspel producerats och metodbanken uppdaterats. Ett

särskilt pass med fokus på samtycke har tagits fram och testats. Arbete pågår alltjämt med att uppdatera klassbesöksrutinen.

Fokus killar/unga män.

Andelen killar/unga män som besöker ungdomsmottagningarna har alltid varit låg, såväl lokalt som nationellt. Andelen är låg både i relation till antal killar i målgruppen och i relation till antal tjejer som besöker UM. Under 2019 har flera aktiviteter genomförts för att på sikt öka andelen killar, bland annat samverka med andra som arbetar med målgruppen, prioritering av gymnasieskolor med övervägande del killar samt riktad information på webben. Arbete pågår med att anpassa upplägget vid klassbesök i grupper med majoritet killar. Verksamhetsutveckling inom detta område kommer fortgå under 2020.

Tillgänglighet

Under hösten 2018 inleddes ett omfattande arbete för att kartlägga vad tillgänglighet innebär i relation till unga och ungdomsmottagningarna. UM gav FoU i Väst, Göteborgsregionen, i uppdrag att tillsammans med Jämlikt Göteborg, Social resursförvaltning, kartlägga ungdomsmottagningarnas besökare både kvantitativt och kvalitativt. Studien resulterade i en rapport, *Varför kommer de inte? En undersökning om ungdomsmottagningens besökare*, vars resultat bland annat vittnar om ett ojämnt nyttjande av UM kopplat till både kön och bostadsområden.

Parallellt med detta arbete genomförde UM ett bredare kartläggningsarbete avseende unga och tillgänglighet. Arbetet utmynnade i en rapport, *rUM för alla? Om tillgänglighet på Ungdomsmottagning Göteborg*, vari resultaten sammanfattas och åtgärder föreslås. Åtgärds paketet har sedermera konkretiserats i en aktivitetsplan och legat till grund för prioriteringar av insatser och beslut om aktiviteter. Bland annat har webbökning till psykosocial personal införts.

Spridningskonferens

I april medverkade chefer och verksamhetsutvecklare i en regional spridningskonferens för politiker, chefer och nyckelpersoner från länets kommuner och Västra Götalandsregionen. Vid konferensen presenterades ungdomsmottagningarnas verksamhet och utvecklingsarbete samt en kartläggning av länets 54 ungdomsmottagningar och en utvärdering av en statlig satsning på psykisk hälsa som Göteborgsregionen – FoU i Väst har genomfört på uppdrag av Vårdsamverkan i Västra Götaland.

Webbaserad introduktionsutbildning för UM-anställda

Under 2018 identifierade verksamhetsutvecklare för ungdomsmottagningarna i Göteborg och Västra Götaland ett behov av en introduktionsutbildning för medarbetare. Kunskapscentrum för sexuell hälsa (KSH) åtog sig att leda projektet under ett års tid med start i november 2018. I projektgruppen ingick projektledare och ytterligare representanter från KSH, verksamhetsutvecklare för UM Göteborg och UM VGR samt ytterligare ett par medarbetare från UM. Efter att KSH överlämnat projektledning till UM under hösten, slutfördes arbetet och ett färdigt utkast överlämnades till ansvariga chefer i december.

Målsättningen med utbildningen är att bevara, förmedla och utveckla det specifika arbete som utförs på ungdomsmottagningarna. Utbildningen är webbaserad och består av sju moduler; verksamhet och ramar; normer och normmedvetet arbetssätt; ungdomar och unga vuxna; psykisk hälsa; SRHR; våld och kränkningar samt tips på arbetssätt. Utbildningen kommer att implementeras på UM i Västra Götaland under våren 2020. Det finns även ett stort intresse från ungdomsmottagningar i resten av landet att få ta del av utbildningen.

Kompetensutveckling

Ungdomsmottagningskonferens - rUM för alla

I maj stod UM Göteborg värd för den årliga, nationella ungdomsmottagningskonferensen med cirka 600 deltagare. Konferensen hade titeln *rUM för alla* och innehållet fokuserade på hur UM kan vara/bli en mottagning för *alla* unga. Föreläsningar och seminarier handlade om normer, inkludering och om de grupper som utgör riskgrupper när det kommer till SRHR och psykisk hälsa eller som i mindre utsträckning nyttjar UM. Konferensen bidrog till kompetensutveckling för samtliga medarbetare.

Sexologi

I linje med ungdomsmottagningens prioriterade mål om att höja den sexologiska kompetensen och utveckla tvärprofessionellt arbetssätt gjordes under 2019 en särskild satsning på kompetensutveckling i sexologi. En uppdragsutbildning beställdes av Ersta Sköndals högskola och ca 20 medarbetare har under 2019 genomgått grundkurs i sexologi 7,5p.

Jämlig hälsa

Under våren 2019 gick verksamhetsutvecklarna på UM Göteborg en uppdragsutbildning i folkhälsovetenskap *Jämlig hälsa: teori och praktik för en socialt hållbar samhällsutveckling*, 7,5 hp. Med den kunskapen som grund har UM förutsättningar att göra välgrundade prioriteringar när det gäller riktade insatser för att bland annat öka tillgängligheten.

Eva Michalek
Enhetschef/UM Hisingen

Linda Bolander
Enhetschef /UM Väst

Johan Söderlundh
Enhetschef/UM Centrum

Lisa Jobson Drews
Vårdenhetschef/ UM Angered

Dan Larsson
Enhetschef/UM Gamlestaden

Lena Stenfeldt
Enhetschef/UM Olskroken

Erika Kaspersson
Verksamhetsutvecklare

Görel Envall
Verksamhetsutvecklare